

כלל חמת העגלה כשהולכים בדרך איסור גמור הוא משום מנהיג בכלאים הכלל ע"ס הסוס לאסור אף להרא"ש שהרי הן קשורים בעגלה ועוד שהרי גם הכלל חסויי קצת במשיכת עגלה וכ"כ מהרש"ל בס"פ הפרה שכן קיבל ולפי דעתו לוקה נמי ע"ש גם בספר גדק הנית כתב דכתב באורחות חיים סיהודים הגדים צעוף סקרה אשפרו"ר אין להם לקשור בחבל סהעוף נקשר בו בתפוס מן האוכף מן הסוס שהם כלאים עכ"ל :

רצח בתיב

משנה ר"פ בתרא דכלאים אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים וכו' ואיכא למידק בדברי רבינו דפתח בקרא דובגד כלאים ופירש בו אין כלאים אלא מצמר ופשתים ומייתי ראייה מקרא דלא תלבש וגו' והוא ליה לומר מתחלה אין כלאים אלא מצמר ופשתים דכתוב לא תלבש וכמ"ס הרמב"ם ר"פ עשירי ונראה דהרמב"ם דפוסק כר"נ בס' הסכלת דנגדים של שאר מינים אינם חייבין צניעות וכתנא דבי רבי ישמעאל דהואיל ונאמרו נגדים בתורה נסתם ופרט לך הכתוב באחד מהם צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים וכדכתב בס"ג מהל' צניעות א"כ קרא דובגד כלאים וגו' א"כ פירוש כיון דאף כל צמר ופשתים אכל קרא דלא תלבש וגו' לא כתוב ביה בגד צריך לפרש בו דמיירי בצמר ופשתים בלבד אבל רבינו כתב בהלכות צניעות כהרא"ש דהלכתא כרצא דכל הבגדים חייבין צניעות מה"ת וכרבנן דתנא דר"י א"כ כן אין לנו יודעין פירושה דבגד כלאים וגו' דמדבר בצמר ופשתים אלא מקרא דלא תלבש שעטנו וגו' ולאו מטעמא דשעטנו

שעטנו לג"ש דהא אסיקנא בס"ק דיבמות דצניעות ולמאי דמסיק נמי דאין עשה דומה לא תעשה שיש בו כרת צניעות קרא דכלאים צניעות דדמי לא תעשה גרידא וכמ"ס החוס' לשם דל"ה שכן הכשר מצוה (דף ו') אלא דנלמד מק"ו ומה לבישה דמתהני כוליה גופיה תכלאים אמרת צמר ופשתים אין מידי אחרונה לא העלמה לא כ"ש וכדאיתא ס"פ במה מדליקין ומש"ה קאמר התם דרב פפא דזותא הוא והוא דעת רבינו שאמר ובגד כלאים וגו' ואין כלאים אלא מצמר ופשתים דכתוב לא תלבש וגו' כלומר וא"כ ק"ו הוא דהעלמה נמי אינו עובר אלא מצמר ופשתים : **ובמ"ש** ואין נקרא צמר ובגד כלאים וגו' ואין הצינוריה הפוכים מדכתוב במלכים אלים צמר : **ובמ"ש** ואין נקרא פשתים וכו' ג"ו בירושלמי. ומ"ש של ים או קנבוס כך הוא גירסת מקצת ספרים ומקצתם כתוב לא פשתים שלם ולא פשתים קנבוס וכן הוא באשיר"י ספ"ט דנדה פי' מין פשתים הם הנקראים כך וכ"כ הר"ש במ"ה המשנה : **ואע"פ** שמן התורה וכו' משנה פרק בתרא דכלאים השיראין והכלך אין בהן ומשמע דר"ל דאף השיראין והכלך אסורין זה עם זה משום דדמי לצמר ופשתים

אלא בשיראין עם צמר או כלך עם פשתן וי"ל דלא כתב כך רבינו אלא להורות דאיכא כלך עם צמר ושיראין עם פשתן אין עם איסור אפי' משום מראית העין אבל שיראין עם כלך לא צריך לפרש דחמילא משמע דאסור דלא עדיף משיראין עם צמר זה מצוי בגד קנבוס במקצת תקומות אלא שלא נמצא מי שמכירו להבין איזה פשתן ואיזה קנבוס כי אם צמר דמשמע דצניעות דהכל מכירין בו כדכתב הרא"ש גבי משי והכי משמע נמי מ"ס הרא"ש והסמ"ג גבי משי ותו צ"ע דדילמא אין אסור משום מראית העין אלא בשנראה לעינים אבל כשהוא תפור מתחת הבגד שאינו נראה לא וכדאיתא בירושלמי הביאנו הרא"ש בפרק תבית והר"ש פרק בתרא דכלאים פשתן שנכתב צמח לא יעשה אותה אימרת מפורסמת וזכרים וכנסות מותר ופירש הר"ש דהיינו לצנוע פשתן ולארנו עם בגד של פשתן לכן ולבזבז פרהסיא משום דמיחוי צמח לא יעשה אותה אימרת מפורסמת וזכרים וכנסות מותר ופירש הר"ש דהיינו לצנוע פשתן ולארנו עם בגד של פשתן לכן ולבזבז פרהסיא משום דמיחוי כלאים

דרכי משה

רצח (א) ומיהו במדינתנו נוהגין היתר בבגד קנבוס כי הוא מצוי לרוב :

דרישה

מחמתיה משום דלא גרע ממנהיגה בקול דלוקה משום דבדיבוריה קעביד מעשה כו' אלא נא ללמדינו בזה דעתו טועה להכריע ושאפי' לרי' דפסק רבוב לא קני ה"מ בקנין ממון אבל בהנכנס כלאים נראה לפרש דמיירי כיון דאולא מחמתיה ולא גרע ממנהיגה בקול. ומש"ה נמי כתב רבינו בפשיטות בשם אביו הרא"ש דס"ל דלוקה כדעת. הרי"ף ולא כר"י דס"ל דדין רבוב דממון ודכלאים הן שזין וכמשמעות סוגיית דפ"ק דב"מ ודו"ק : [ג] או מאחריו חייב כולי וצ"ע על הגהות מ"י דלעיל שכתב בשם הר"מ דמשמע דיש להקפיד זה בקשירם בעגלה ולא בצד הסוס ויש ליישב בדוקא דסבירא ליה דוקא כשדעתו ללמדו למשך כמ"ש ר"ש והרא"ש ואסור משום דחתי לאמלוכי בהנהיגה ומסיכה מעליה אבל כשקושר באקראי בעגלה כגון אלו הקנבוסים שמוליכין עמקן בטהם מן השוק לשמות מותר כשקושר בעגלה ולא בצד הסוס אבל אין נראה למק דדוקא בסוס אסור אבל בפרה מותר טפי דהא עגלה דרבה למשך בקרון ודו"ק :

סי' רצח [א] וכן אסור כלך עם פשתן וכו' מין צמר שגדל בכרכי סיס כו' בת"ס ר"ס רס"ד כתב רבינו פירושו דכלך דהוא פסולת של משי כו' ושני אמוראים פלגיו בכה בפרק ב"מ. ואפשר דמר אמר חלה ומר אמר חלה ולא פליגי ונקט הכא פירושו דמאן דאמר דהוא מין צמר כו' דהא מסתבר לומר דמש"ה אסוריהו בכלאים עם פשתן ע"ש ודו"ק :

ת"ל צמר ופשתים מה צמר שאין לו עם לווי אף כל דבר שאין לו עם לווי אבל הר"ש והרא"ש כתבו שלם על האבנים שנים ומראית עין וכן השירים כו' ועבד"ר : (ד) לפי שאין בגד קנבוס מצוי באשכנז ובמקומות דשכיחי שרי רמ"א (ובמדינתנו נוהגין היתר בבגד קנבוס כי הוא מצוי לרוב עכ"ס) : (ה) וכן מוטי משי בסבכל של צמר ח"ל דזה סוי זו וצ"ל זו דלא כל הבגד מותר לתפור תסתמו משי כ"ש שומת למשך בסוטי משי דו"ל דוקא כשהמשו אינו נראה בממון כ"כ אבל כשתפור הבגד בסוטי משי נראית המשי מנמון סו"א דיש לאסור יותר גם הבגד צמר ויכול להיות בלא המשי תסתמו וכו"א דוקא זה מותר דו"ל כעומד בפני עצמו משא"כ כשהבגד עצמו תפור במשי קמ"ל :

לומר חייב ולמד פטור. ומ"ש פטור אר"י קאי ולפי' זה נראה מה שהקשיתי מעיקרא וגם נראה לי שגם דמה נפיק מביניהון דמשמע דאתא לפרושי מאי בינייהו. והרמב"ם השמיט כל זה לפי שסמך על מה שסתם וכתיב המושך בהם עגלה או אבן כאחד לוקה ומחילא משמע דכלל גוונא שהוא מושך לוקה ואם אינו מושך אינו לוקה והדבר ניכר לעין א"כ הוא מושך או א"כ אינו מושך : כתב בת"ה סימן רצ"ה נכרי ב"ח מוליך עגלה דכלאים ופגע בו בדרך ורצה לדבר עמו בעסק חונו רשאי לדבר עמו בקול רם ואין לחוש בדבר ואף על גב דכתב בהגהת סמ"ק נכון שלא לפרש כלום לנכרים המנהיגים כלאי' שלפעמים הנהמות ממהרות ללכת מחמת הקול וכל לומר דהגהה זו ס"ל כשאלתות פרשת אמור סימן ק"ה דסברי דלא קי"ל כר"ש בדבר שאינו מתכוין אלא באיסורי שבת בלבד אבל לתוס' והרא"ש והר"ן שכתבו בפרק ח' שרצים בהוכחות גמורות דכלל איסורים שבתורה קי"ל כר"ש שרייא אפילו בגוונא דהנהגה דהא לאו פסיק רישיה הוא וכ"ש בדון דידן : אמנם נראה דיש לייזר היכא שהמטא של ישראל הוא הולך עם העגלה ולפעמים כשהגלגלים נכבשים מלכת לא ולמדס היאך יעשו שילכו האופנים דיש לחוש הואיל ועסוק הוא בחיקון ההליכה שמא ישכח ויעקב לבהמות שילכו בדרך העגלים לעשות וכן בכל הדרך שילך עם העגלה טוב שילך מרחוק משום האי חששא כי רגילות הוא שהעגלה כושפת או מתעכבת בצדן או בגומא שלא תלך ע"כ :

רצח בלאי

יעלה עליך ואין כלאים אלא הצמר והפשתים (א) דכתיב לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדיו ואין נקרא צמר סתם אלא צמר רחלים ואילים אבל צמר גמלים וארנבים וכיוצא בזה לא ואין נקרא פשתים אלא סתם פשתן שאין לו שום כינוי אבל אם יש לו כינוי אחר (ב) כגון פשתן של ים או קנבוס לא ואע"פ שמן התורה אין כלאים אלא בצמר ופשתים חכמים אסרו משי עם צמר לפי שדומה לפשתים (ג) וכן אסרו כלך עם פשתן (ד) והוא מין צמר שגדל בכרכי הים על האבנים שנים ודומה לצמר ואסרוה משום מראית העין שלא יאמרו על הלובשן שהוא לבו"ש כלאים וכתב א"א הרא"ש ז"ל ומפני זה אסרתי באשכנז שלא לתפור בגד קנבוס תחת בגד צמר (ה) לפי שאין בגד קנבוס מצוי (א) באשכנז ויהיו סבורין שהוא בגד פשתן והאידינא מצויין בגדי משי בינינו והכל מכירין בו הילכך מותר לתפור בגדי משי תחת בגדי צמר (ה) וכן חוטי משי בסרביל של צמר ע"כ :

רצח בלאי

יעלה עליך ואין כלאים אלא הצמר והפשתים משנה פרק בתרא דכלאים. ומ"ש ואין נקרא צמר סתם אלא צמר רחלים ואילים אבל צמר גמלים וארנבים וכיוצא בהן לא כן משמע במשנה הנזכרת ובירושלמי מייתי לה מקרא שאין קרוי צמר אלא צמר אילים בלבד גרסינן בס"ד דזכורות (יו') רמל בת עז אין לוקין על צמרה משום כלאים וכתב הרמב"ם אבל אסור הוא מדברייהם מפני מראית העין : ומ"ש ואין נקרא פשתים אלא סתם פשתן שאין לו שום כינוי וכו'. ירושלמי פרק בתרא הייתי אומר אפי' פשתן של ים אפי' קנבוס ת"ל צמר ופשתים מה צמר שאין לו שם לווי אף כל דבר שאין לו שם לווי. וז"ל הרא"ש בספ"ט דנדה פשתים דוקא שאין לו שם לווי אבל לא פשתים של ים ולא פשתים קנבוס פי' מין פשתים הם הנקראים כך וכ"כ ר"ש במ"ה המשנה : ומ"ש אע"פ שמן התורה אין כלאים אלא בצמר ופשתים חכמים אסרו משי עם צמר וכו' וכן אסרו כלך עם פשתן וכו' משנה בפרק בתרא דכלאים השיראיים והכלך אין בהם משום כלאים אבל אסורים מפני מראית העין : **ובמ"ש** בשם הרא"ש ומפני זה אסרתי באשכנז שלא לתפור בגד קנבוס תחת בגד צמר וכו' עד סוף הסימן ספ"ט דנדה וגם

וכ"כ הרב רבינו משה בר מיי' לנ"י רפ"י וקשה דמדברי רבינו משמע דאין איסור אלא בשיראין עם צמר או כלך עם פשתן וי"ל דלא כתב כך רבינו אלא להורות דאיכא כלך עם צמר ושיראין עם פשתן אין עם איסור אפי' משום מראית העין אבל שיראין עם כלך לא צריך לפרש דחמילא משמע דאסור דלא עדיף משיראין עם צמר זה מצוי בגד קנבוס במקצת תקומות אלא שלא נמצא מי שמכירו להבין איזה פשתן ואיזה קנבוס כי אם צמר דמשמע דצניעות דהכל מכירין בו כדכתב הרא"ש גבי משי והכי משמע נמי מ"ס הרא"ש והסמ"ג גבי משי ותו צ"ע דדילמא אין אסור משום מראית העין אלא בשנראה לעינים אבל כשהוא תפור מתחת הבגד שאינו נראה לא וכדאיתא בירושלמי הביאנו הרא"ש בפרק תבית והר"ש פרק בתרא דכלאים פשתן שנכתב צמח לא יעשה אותה אימרת מפורסמת וזכרים וכנסות מותר ופירש הר"ש דהיינו לצנוע פשתן ולארנו עם בגד של פשתן לכן ולבזבז פרהסיא משום דמיחוי צמח לא יעשה אותה אימרת מפורסמת וזכרים וכנסות מותר ופירש הר"ש דהיינו לצנוע פשתן ולארנו עם בגד של פשתן לכן ולבזבז פרהסיא משום דמיחוי כלאים

פרישה

(יח) מאחריו חייב כו' משנה הוא צ"ע דכלאים ופירשו הרא"ש ור"ת דרך עגלה למשך בקרון ואסור לקשור סוס בין בלויי הקרון בין מאחריו ללמדו למשך אפי' שאין זה דרך משיכה אסור עכ"ל יעד"ר : (ט) מפני שכוונת לו אם ישוך ואינו מושך ז"ל ב"י וקשה לי כיון דעממא דאיסורא משום דגוף אותו שאמר הקרון יתה הקרון כי קשרו בשערו בקרון מאי הוי ואדברא עכשיו יגע וידמה בגופו הקרון יותר כלי שלא יכאבי לו כשהיה רחוק מן הקרון ואפשר דקשרו בשערו דקאמר ר"ל לאותו שקשור לפני הקרון דכיון שאם ישוך יכאבי לו אינו מושך ונמצא שאין הקרון מתנבב אלא ע"י אותו שאמר הקרון בלבד ודוקא עכ"ל (ואפשר דקשרו בשערו לא קאי אלא אקשרו מן הכרובא שפיר ודו"ק עכ"ס) :

סי' רצח (א) דכתיב לא תלבש שעטנו לא יעלה עליך ללמוד ממנו דקרא קפיד דוקא אעלייה לאפוקי הצעה תסתמו אינה אסור מדאורייתא א"כ אי מהא סו"א דוקא לבישה קמ"ל דכל העלאת כלאים עליו אסור : (ב) כגון פשתן שלם או קנבוס לא ז"ל מ"י וכן ראיתי באשיר"י ובפי' ר"ש בס"פ דכלאים שמוני פשתן הן שאינן נקראין סתם פשתן אלא פשתן שלם או פשתן קנבוס ונראה לפרש שטענת נפל ברוב ספרים שכתב בזה שלם אלא פשתן של ים וכן מצאנו בירושלמי בהדיא כ"ל. וכן הבי"ה הביא היר"ש שלימי וז"ל הייתי אומר אפי' פשתן של ים אפי' קנבוס (ג) והוא מין צמר שגדל כו' ועבד"ר : (ד) לפי שאין בגד קנבוס מצוי באשכנז ובמקומות דשכיחי שרי רמ"א (ובמדינתנו נוהגין היתר בבגד קנבוס כי הוא מצוי לרוב עכ"ס) : (ה) וכן מוטי משי בסבכל של צמר ח"ל דזה סוי זו וצ"ל זו דלא כל הבגד מותר לתפור תסתמו משי כ"ש שומת למשך בסוטי משי דו"ל דוקא כשהמשו אינו נראה בממון כ"כ אבל כשתפור הבגד בסוטי משי נראית המשי מנמון סו"א דיש לאסור יותר גם הבגד צמר ויכול להיות בלא המשי תסתמו וכו"א דוקא זה מותר דו"ל כעומד בפני עצמו משא"כ כשהבגד עצמו תפור במשי קמ"ל :

והוא מצוי לרוב עכ"ס :

והוא מצוי לרוב עכ"ס :

וגם ר"ש כתב אין לאסור אותן לולאות שמשימין בסרבל שהן של משי דהיינו שיראים דע"כ אותן בגדים של משי אין זה שיראים שנתלמדו שהרי מצויים ביניהם הרבה ושיראים אינם מצויים כדמוכה בפ' במה מדליקין (כ:) ונשיליהי סוטה (מח:) וכן כתב סמ"ג:

רצט צמר רחלים וצמר נמלים

שערבן זה עם זה ועוואת יחד וכו' עד ואם רובו קנבוס חותר עם הצמר משנה בפ' בתרא דכלאים וכתב הרמב"ם אם היה הרוב מן הגמלים חותר לערב עם הפשתן מפני שזורת הכל שרת צמר גמלים ואין חוששין לשל צמר המערובים בהם מפני שאינם חוטי צמר: וכ"ש הילכך מי שנתערב לו צמר עם פשתן מביא מין אחר ומערבו עמהם ומבטל אחד מן ירושלמי שם רבי יונה עולה בר ישמעאל בשם רבי אלעזר צמר ופשתים שטרפן צמר כילד הוא עושה מביא ליטרא ועוד צמר גמלים ומבטלן וכתבו הרמב"ם בספ"ט דנדה: ומ"ש ולא שייך בהו ביטול אלא קודם אריגה וכו' אפי' עשה בגד מצמר גמלים וארג בו חוט א' מצמר רחלים וכו' תוספתא כתבה ר"ש והרא"ש ד"ה צומן שהביא פשתן וצמר וטרפן זה בזה אבל העושה חלוק מצמר גמלים כולו או כולו צמר ארנבים וארג בו חוט אחד של צמר בלבד זה וחוט אחד של פשתן בלבד זה אסור פירוש כששני החוטים של צמר ושל פשתן זה אצל זה אצל אס זה בלבד אחר של חלוק שכולו צמר גמלים וזה בלבד אחר

כלאים וככה"ג נמי אסרו השיראין והכלך משום מראית העין דוקא בפרהסיא נש הר"ש שהתיר הלולאות של משי שמשימין בסרבל של צמר משום דעכשו הכל מכירין בהן הא לאו הכי אסור אינו אלא משום דהלולאות הן בפרהסיא מבחוץ אבל בגד הקנבוס שתופרים תחת בגד הצמר אינו נראה והוי כמו בצינעא בחדרי חדרים דשרי ומיהו נראה דהרא"ש פוסק כרצ דכל שאסרו חכמים מפני מראית העין בפ' בחדרי חדרים אסור ודלה כר"ג גאון וכמ"ש מדברי הרא"ש בפרק חבית שכתב ראיות ר"ג גאון ע"ש ומ"מ ר"ל דמדברי הרא"ש לשם יראה דדוקא היכא דאיכא חשדא באיסורא דאורייתא אבל היכא דליכא חשדא דאיסורא דאורייתא כההיא דליטור שעלו בה קסקסיד דעושה כללחר יד מעכו ברגלו ואינו חושש. וא"כ הך תפירה תחת הבגד כיון דאינו אלא כלאים דרבנן שהרי אינו שזור שרי ופדע שהרי הרא"ש התיר לתפור בחוטי קנבוס כדלקמן בסיומן ע"כ ולא חשש משום מראית העין אלא בע"כ כיון דהתפירה בפשתן לצמר אינו אלא מדרבנן לא אסרינן לה בצינעא משום מראית העין דהתפירה ודאי בצינעא היא שאינו נראה לעינים חוטי התפירה וא"כ ה"ה תפירת בגד קנבוס תחת בגד צמר וכן עמא דבר:

רצט צמר רחלים וצמר גמלים

וכו' משנה פ' בתרא דכלאים וכתב במדרכי פרק כל שעה ע"ש תשובת ר"י בשם ר"ת דאף ע"פ דאיסור כלאים הוי נמשהו אפי' בחוט אחד של פשתן בנגד גדול של צמר כיון דמקודם בטל ברוב גמלים אינו חוזר וניער אח"כ עם הפשתן לאסור במשהו אע"ג דכלאים במשהו דאורייתא: ומ"ש וכן הדין בפשתן וקנבוס שערבן ביחד אם הרוב פשתן אסורים וכו' פי' ל"מ בצמר רחלים וצמר גמלים דאם הרוב מרחלים דאסור עם פשתן מפני שזורתו אורת צמר רחלים אלא אפילו פשתן עם קנבוס דאין צורתו אורת פשתן אפילו היה הרוב פשתן ואפ"ה אסור ומיהו לאו דוקא ברוב פשתן דה"ה מחצה על מחצה נמי אסור וכ"כ הרמב"ם להדיא אלא דרבינו לא חשש לחזור ולפרש כאן כיון שכתבו בסמוך אצל צמר רחלים וגמלים: ומ"ש הלכך מי שנתערב לו וכו' ירושלמי הביאו הרא"ש פ"ט דנדה ונראה דדוקא היכא דנתערב שלא במתכוין אצל אסור לערב צמר רחלים וצמוי גמלים כדי לערב בהן אח"כ פשתן וכן אסור לערב צמר ופשתן ביחד על סמך שיבטלנו אחר כך במין אחר: ומ"ש ולא שייך בהו ביטול וכו' עד כולו אסור הוא בירושלמי ותוספות כתבם הרא"ש ופירשם כדברי רבינו וטעמא משום דחוט חשיב ולא בטול:

ומ"ש

הלכך בגד שהשתי של משי וכו' כתב ב"י דכך כתב רבינו בתשובה והביא ראיה לדבר ונראה דטעמו דכיון דחוט חשיב ולא בטול אס כן הני חוטי הערב של פשתים כיון דלא בטול ברוב חוטיין של משי אס יתפרס עם הצמר או יתפור אוהו הבגד גופיה בחוטי צמר הוי חבור לפשתים דאסור מדרבנן:

ש דבר תורה לא הוי כלאים לרש"י וכו' פי' דכנדה פרק האשה (דף ס"א)

קאמר תלמודא והלכתא כמר זוטרא דלא הוי שטענו דאורייתא אח"כ דאיכא שוע טווי וכוו פירוש שוע חלק תרגום של חלק שיעע כלומר מחוקן צמר ופשתן יחד וחלק היטב במסרק וטווי יחד וארוג כי פי' נון ארוג והקשה ר"ת דא"כ כלאים בצינעא היכי משכחת לה הלא חוטי התכלת מתוקנים במסרק בלבדם וכן טוויין בלבדם ועוד למה לי נון לאריגה דמיתדיו נפקא דדרשינן מינה ב' תכיפות הוי חבור וכ"ש אריג ומפרש ר"ת דמדאורייתא בעינן דשוע כ"א לבדו וכן נמי טווי לבדו וכן נון לבדו פי' נון שזור ואח"כ יתדיו לחברם אפילו בשתי תכיפות

דרכי משה

רצטו (א) וכתב הרשב"א בתשובה סימן רכ"ט דאפי' אם נתערב חוט אחד בבגד גדול ונאבד בתוכו כל הבגד אסור ולא שייך שום ביטול עכ"ל:

דרישה

סי' רצט [א] מביא מין אחר פירוש קנבוס או צמר גמלים ופשתן אחד מהן וכהו דר"ג פי' מבטלין איסור לכתחלה לא שייך זה אלא באיסור שנתערב ריבית אצל היתר שנתערב בהיתר ופי' תערובת זה נאסר לא שייך ביה ביטול. והנה דהו בשר בחלב ג"כ היתר בסי' ונעשה בתערובתו איסור ואפי' הכי אסור להוסיף עליו ולבטלו. וז"ל דהואיל ופדיון אינו טוויים לא מהשבינן לאיסור הצמר והפשתן ומש"ה שרי. גם יש לטק דהתם עיקר באיסור דהפי' עליו הוי ע"י תערובת כדכתיב לא תבשל גדי וגומר וכאן אף שג"כ עיקר תערובתו פי' עירוב חייט דוקא אחר שנעשה כל אחד בפני עצמו חוט (גם י"ל כאן הסי' נוכר כל אחד בפני עצמו משא"כ בנשר חף שכל אחד בפני עצמו חוט כ"א כאלן הסי' נוכר כל אחד בפני מותר לבטלו וק"ל עכ"ה) והיותו נראה דבבשר בחלב כשבטל בה' הוי אין כאן לא טעם ולא ממש וחף דלפעמים נשאר דבר מופט לא נימא ליה בכך וכו' הוי כחילו אינו מה שאין כן בשנתערב חוט שטענו בבגד דעכ"פ סבג נעשה ונמנר גם פי' אותו חוט: [ב] [שאפי' בחוטי אחד של פשתן כתב הרשב"א בתשובה סימן רכ"ט דאפי' אם נתערב חוט אחד בבגד גדול ונאבד בתוכו כל הבגד אסור וכ"כ ב"י בשם תוספות ורא"ש ומ"ג עכ"ל]:

סי' ש [א] ולר"ת הוי כלאים דאורייתא אפי' סרק כל אחד לבדו וטוואלו לבדו ושורו ואח"כ מברין ביחד פי' אריגה כו' הסמ"ג כתב וגם בתשובת הר"ם א"ו דבגדים שלנו אינן שזורים ואין בהן כלאים דאורייתא דבעינן נון דהיינו שזור כו' וז"ל דס"ל כר"ת דאע"ג דלא בעינן שיהיו שזור יחד מ"מ כל אחד לפעמו בעינן שיהא שזור דריש שטענו דהיינו כל אחד צמר ופשתן יהיה בפני עצמו שוע טווי וכו' ופי' צמר מותר אצל להרמב"ם וכו' ג"כ אסור כמ"ש בס"ס ע"כ:

חדושי הגהות

וכדאמרינן שהרי הן נושאין החבל שבניתיים וכדמרישית אם ע"ד דד"י פסור שהוא אינו הש על גשווי החבל אלא קאמר טעמא דוה נושא עצלותו כו' וליחא ברה"ג כלל והשתא הירושלמי מסורש יפה אלא בין לז"ב"י בין לדידי דברי רבינו הרא"ש תמוהים עכ"ל המעינים:

רצח (א) מביא מין אחר ומערבו עמהם. פירוש אם נתערב צמר רחלים עם פשתים מביא צמר גמלים הרבה ומערב עם ממילא נתבטל הצמר רחלים ואין חיבור וזכרית הקשה מאי שנא כאן דמבטלין חיבור לכתחלה יותר משאר איסורים כגון צמר בחלב וכיוצא בו ודחוק לתרץ ע"ש ולי נראה דודאי גם בטעמו לא ניתח ליה בהיות חוט שקשור דודאי לא ניתח ליה באיסורא. עוד הקשה בפרישה האם דמשמע ליה מדאמרין בפשתן וקנבוס שנתערבו חס רובן קנבוס מותר עם הצמר ולא אמר רבותא דאפילו נתערב פשתן עם צמר ורובן צמר דמותר עם צמר וע"כ הקשה מהא דאמרין בסיומן זה וכו' עד ולא אמרי' דנתבטלו זה בזה קודם שנטוו דהא חי אפשר ללמס כו' עכ"ל ואני אומר דלפי הגרסה לכאורה דבר זה במחלוקת שמויה דעל מ"ש כאן בש"ע לפיכך עורות הכבשים כו' שהרי בטלו במיעוטן כו' והוא מדברי הרמב"ם כתב הרשב"ד על זה הל"ל שאינו טווי ואם יאמר אע"פ שאינו טווי אסור מדרבנן כמו הלכדים אם קוגס זה יהא אסור מפני שהוא נזר בקשרים ואם מפני שביטלו במיעוטן זה שיבוש וכי אמר בפשתן יהא בטל ברוב אלא כיון דאין בו חיבור תורה אין חוששין לספיקו עכ"ל וכתב כ"מ טעם שכתב במיעוטו אינו שיבוש שהרי מפורש בירושלמי אמר ופשתן שטרפן אסור כיצד הוא עושה מביא ליערף ועוד צמר גמלים ומבטלין עכ"ל והנה ל"ל דלדעת הרשב"ד אינו מועיל ביעול ברוב צמר ופשתן עלמין אפילו באין חוטין עדיין שהרי אמר של עורות הכבשים לא נטוו עדיין ואפילו הכי לא מנא לו היתר מלד ביעול ברוב אלא מלד שהוא ספק דרבנן וכ"כ רש"י בסוף תמורה (דל"ד) דכללאים אין שייך ביעול ברוב וכן נראה דעת התוספות פרק האשה במסכת נדה שכתבו הא דאמרין בגד שאזכר בו כלאים לא ימכרו לעובד כוכבים ולא בטיל ברוב כדאית' גבי טער נזיר בסוף תמורה דאין שייך ביעול ברוב אלא כשהאיסור מעורב בהיתר אבל כלאים ששניהם היתר ואלאסרים על ידי תערובת כך אסור התרובה כמו המועט עד כאן לשונם וכן כתב הרמ"ם והרשב"ד ול"ל לזכר בחלב שנאמר ג"כ על ידי תערובת ואפילו טעם עכ"ל לפי זה אפילו נתערב

הלכות כלאי בגדים

רצח דברים האסורים משום כלאי בגדים.

ובו ב' סעיפים:

א " אין אסור משום כלאים אלא [א] צמר רחלים [ב] ואילים עם פשתן [ג] אבל צמר גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים וכל שאר מינים מותרים בפשתן [ד] וכן קנבוס וצמר גפן וכל שאר מינים מותרים אפי' בצמר רחלים ואילים והבבשים אסרו מפני מראית העין משי עם צמר לפי שדומה לפשתים וכן כלך [ה] והוא מין שגדל בברכי הים על האבנים שבים ודומה לצמר אסרוהו מפני מראית העין עם הפשתן [ו] והוא אידנא משי מצוי בינינו והכל מכירים בו לפיכך אין בו משום מראית העין ומותר עם הצמר ועם הפשתן: **ב** " רחל בת עז צמרה אסור עם פשתן [ז] מפני מראית העין:

הגה [ח] ואסור לתפור בגד קנבוס תחת בגד צמר במקום דלא שכיח קנבוס משום מראית העין (טור בשם הרמ"ם) ב ומקום דשכיח (ס"ה) שרי:

רצח באיזו מינים נזהג בהם כלאים. ובו ב"ם:

א " צמר רחלים וצמר גמלים וכיוצא בו שמרפן זה בזה ומוה מהם טווי אם היה החצי מהרחלים הרי הכל בצמר והרי הוא כלאים עם הפשתן [א] ואם היה הרוב מהגמלים מותר לערבו עם הפשתן מפני שצורת הכל צורת צמר גמלים ואין חוששין לנימות של צמר המעורבים בהם [ב] מפני שאינם חומי צמר לפיכך עורות הכבשים שעושים מהם מלבושים מותר לתפרן בחומי פשתן ואין חוששין לנימות של צמר אע"פ [ד שנתערבו] בכלל חוט הפשתן שתפרו בו שהרי בטלו במיעוטן [ג] וכן הקנבוס והפשתן שמרפן זה בזה אם רוב מהקנבוס מותר לארוג הטווי מהם עם חומי צמר ואם היו מחצה למחצה אסור [ד] הילכך מי שנתערב לו צמר עם פשתן (א) מביא מין אחר (ב) ומערבו עמהם ומבטל אחד מהם [ה] ולא שייך בהו ביטול אלא קודם שיעשו חומים אבל אחר שנעשו חומים אין לכלאים שיעור אפי' חוט כל שהוא של צמר בבגד גדול של פשתן או של פשתן בצמר אסור:

הגה (ו) ואפי' נאזד החוט ולא ידענו מקומו (א) לא שייך ביה (ב) ביעול ואסור (רשב"א סי' רנ"ט) וכ"כ הר"ם בשם התוספות והרמ"ם (ו) [ז] בגד שהשתי של משי והערב של פשתן אסור לתפור עם הצמר

רצח א ואסור לתפור בגד כו'. והוא אין לתפור בחומי קנבוס בגד של צמר היכא דלא שכיח קנבוס קן משמע בהרא"ש וטור גבי משי וה"ה בקנבוס לדידן: ב ובמקום דשכיח שרי. ובמדינותינו נוהגין היתר בצמד קנבוס כי הוא מצוי לרוב.

הגהת דרישה. וכתב הר"ם דכיון שמוציא נוהגין היתר אע"פ שלא נמנע מן שמכירו להבין שהוא בגד קנבוס כ"א על המעט כו' וע"ש שהאריך: **רצח א** לא שייך ביה ביטול כו'. ולא אמרינן שיבטל ברוב מאחר שאין מקומו ניכר דלא שייך ביעול ברוב אלא חיבור שנתערב בהיתר אבל היתר שנתערב בהיתר וע"י תערובתם נאסר לא שייך ביה ביעול דאין כאן אלא חתיכה אחת של חיבור (כלומר דעכשו נעשה הכל כחתיכה אחת של חיבור) הרמ"ם והפוסקים ומביאים בית יוסף והעט"ז כתב ול"ל לזכר בחלב דק"ל שכתב דהתם טעם הכשר או החלב מתפשט ונתערב בכולו ואין כאן מקום מיוחד לחיבור והוא כאלו נאזד מן העולם אבל הכא שהאיסור יש לו מציאות במקומו ולא נתפשט אלא שאין חוט מכירים אותו לא שייך ביעול כ"ל עכ"ל (*) וקשה לדבריו דל"כ הוי ליה לתרץ בקיבור דלאבי לא בטל הכא כיון שהאיסור יש לו מציאות במקומו אלא ודאי משום דק"ל בטלמא דאפי' יש לחיבור מציאות במקומו כגון שנתערב יבש ביבש בטל ואל"כ הדרה קושיא לדוכתא דהא צמר בחלב בטל ואפי' יבש ביבש אלא הטעם ברור ומבואר בדברי הרמ"ם ופוסקים דלא דמי לזכר בחלב לפי שהתם אין האיסור אלא מחמת שיתן טעסוהאלכך כשטל הטעם בטל האיסור ואשתמיטתיה להטע"ז דברי הרמ"ם ופוסקים אלו והלכך ביבש מני הרי אין כאן חיבור כלאים שנאמר שהוא גזירת הכתוב לחיבור בלא טעם אלא טעם האיסור הוא דיחלב האיסור והלכך כל שנתבטל ברוב מותר וכן בצמר

הגהת דרישה. וכתב הר"ם דכיון שמוציא נוהגין היתר אע"פ שלא נמנע מן שמכירו להבין שהוא בגד קנבוס כ"א על המעט כו' וע"ש שהאריך: **רצח א** לא שייך ביה ביטול כו'. ולא אמרינן שיבטל ברוב מאחר שאין מקומו ניכר דלא שייך ביעול ברוב אלא חיבור שנתערב בהיתר אבל היתר שנתערב בהיתר וע"י תערובתם נאסר לא שייך ביה ביעול דאין כאן אלא חתיכה אחת של חיבור (כלומר דעכשו נעשה הכל כחתיכה אחת של חיבור) הרמ"ם והפוסקים ומביאים בית יוסף והעט"ז כתב ול"ל לזכר בחלב דק"ל שכתב דהתם טעם הכשר או החלב מתפשט ונתערב בכולו ואין כאן מקום מיוחד לחיבור והוא כאלו נאזד מן העולם אבל הכא שהאיסור יש לו מציאות במקומו ולא נתפשט אלא שאין חוט מכירים אותו לא שייך ביעול כ"ל עכ"ל (*) וקשה לדבריו דל"כ הוי ליה לתרץ בקיבור דלאבי לא בטל הכא כיון שהאיסור יש לו מציאות במקומו אלא ודאי משום דק"ל בטלמא דאפי' יש לחיבור מציאות במקומו כגון שנתערב יבש ביבש בטל ואל"כ הדרה קושיא לדוכתא דהא צמר בחלב בטל ואפי' יבש ביבש אלא הטעם ברור ומבואר בדברי הרמ"ם ופוסקים דלא דמי לזכר בחלב לפי שהתם אין האיסור אלא מחמת שיתן טעסוהאלכך כשטל הטעם בטל האיסור ואשתמיטתיה להטע"ז דברי הרמ"ם ופוסקים אלו והלכך ביבש מני הרי אין כאן חיבור כלאים שנאמר שהוא גזירת הכתוב לחיבור בלא טעם אלא טעם האיסור הוא דיחלב האיסור והלכך כל שנתבטל ברוב מותר וכן בצמר

חידושי רע"ק

(סי' רנ"ט ע"ג ס"ג) וכתב הר"ם דכיון שמוציא נוהגין היתר אע"פ שלא נמנע מן שמכירו להבין שהוא בגד קנבוס כ"א על המעט כו' וע"ש שהאריך: **רצח א** לא שייך ביה ביטול כו'. ולא אמרינן שיבטל ברוב מאחר שאין מקומו ניכר דלא שייך ביעול ברוב אלא חיבור שנתערב בהיתר אבל היתר שנתערב בהיתר וע"י תערובתם נאסר לא שייך ביה ביעול דאין כאן אלא חתיכה אחת של חיבור (כלומר דעכשו נעשה הכל כחתיכה אחת של חיבור) הרמ"ם והפוסקים ומביאים בית יוסף והעט"ז כתב ול"ל לזכר בחלב דק"ל שכתב דהתם טעם הכשר או החלב מתפשט ונתערב בכולו ואין כאן מקום מיוחד לחיבור והוא כאלו נאזד מן העולם אבל הכא שהאיסור יש לו מציאות במקומו ולא נתפשט אלא שאין חוט מכירים אותו לא שייך ביעול כ"ל עכ"ל (*) וקשה לדבריו דל"כ הוי ליה לתרץ בקיבור דלאבי לא בטל הכא כיון שהאיסור יש לו מציאות במקומו אלא ודאי משום דק"ל בטלמא דאפי' יש לחיבור מציאות במקומו כגון שנתערב יבש ביבש בטל ואל"כ הדרה קושיא לדוכתא דהא צמר בחלב בטל ואפי' יבש ביבש אלא הטעם ברור ומבואר בדברי הרמ"ם ופוסקים דלא דמי לזכר בחלב לפי שהתם אין האיסור אלא מחמת שיתן טעסוהאלכך כשטל הטעם בטל האיסור ואשתמיטתיה להטע"ז דברי הרמ"ם ופוסקים אלו והלכך ביבש מני הרי אין כאן חיבור כלאים שנאמר שהוא גזירת הכתוב לחיבור בלא טעם אלא טעם האיסור הוא דיחלב האיסור והלכך כל שנתבטל ברוב מותר וכן בצמר

פתחי תשובה

רצח (א) והאידנא. לכאורה קשה דהא קיי"ל דזכר שנאמר חף שטל הטעם לרין מנין אחר להתירו ומנא להי' כ' תפלת ישראל על משינות כפ"ט דכלאים שהעיר בזה וכתב לתרץ ע"פ דברי הר"ם (ב) כ"א כ"א ס"ג ע"ש ולפי מ"ש הרמ"ם בסיומן ט' ס"ק ז' בלא"ה לק"מ:

רצח (א) לא שייך ביה ביטול. [עשה"ש] בשם הר"ם ועיין בתשובת חתם סופר ס"ס פ"ג ור"ם פ"ה שכתב ליישב דברי הלכות דכיון שטעם משום דקשה עוד על ה"ה כללא דהיתר בהיתר לא בטל דא"כ אמאי התעביד עינין נקוב כה"ה אלא לא הוסיף מלתא מותר וכן מצינו הכרס שנתפלה והטעם משום שהניקה בטולה כפחות ממתנים וכ"כ להדיא רמב"ן ריש ב"ב וקשה הא הוה היתר בהיתר וע"כ מוכח כסדרת הלכות דנהי דביטול איסור בהיתר אין חילוק בין יבש ללח מ"מ בהיתר בהיתר יש חילוק דביבש ועומד במקומו כמו בגד שאזכר בו כלאים לא בטל אלא לת"ל שנתפשט ונאזד במיעוטו בטל ואפשר דילפינן לה מנב"ח כקושיית תו"ט ריש שקלים ע"ש עוד וכת"ס ל"ו ע"ש ס"ק ח' ועיין בספר תפלת ישראל על משניות פ"ט דכלאים משנה א' מ"ש בזה: (ב) בגד שהשתי. כספר חממת אדם כלל ונתערב בכולו ואין כאן מקום מיוחד לחיבור אבל הכא שהאיסור יש לו מציאות במקומו

א"ל הטור ממשנה ריש פ"ט דכלאים ובידורשלמי מיינו לה מקרא שאין קרוי צמר אלא צמר אילים לכו: ב ירושלמי שם מיינו לה מה צמר שאין לו שם נזיר חף כל דבר שאין לו שם לזוי: ג שם משנה ב': ד טור בשם אביו הרמ"ם: ה ל' הרמב"ם כפי מהלכות כלאים ד"ב ממילא דבר אחא וכו' בכורות דף י"ז ע"א: א לשון הרמב"ם כפי מהלכות כלאים ממשנה ריש פרק ט' דכלאים: ב מהירושלמי שם: (ו) פ' מפני שאינם חוטבים לא חשיבו ובטלו וכ"כ הרמב"ם בשם התוספות ודלקמן: ג הרמב"ם שם: ד כן הוא ברמב"ם: ה לשון הטור מהירושלמי והביאו הרמ"ם ספ"ט דנהי: ו תוספתא כתבה הר"ם כפי המשנה והרא"ש שם: (ז) הביאו הרמב"ם לקמן ריש סו"ט ע"ב ועי' במה שזכרתי נקודת הבסוף

(סיומן רצ"ט ש"ך ס"ק א') וקשה לדבריו דאם כן כו'. וגם קשה עליו דמאי פריך בש"ס סוף תמורה וליבטל בית הלל

(סי' רצ"ח ע"ג א' בהג"ה) ואסור לתפור בגד קנבוס תחת בגד צמר במקום דלא שכיח קנבוס משום מראית עין ובמקום דשכיח שרי. וכ' בדרישה בהג"ה ובמדינותינו נוהגין היתר בצמד קנבוס כי הוא מצוי לרוב עכ"ל. והנה בנודחו האמת כך הוא שמוציא לרוב אלא צמר אלא חתיכה אחת של חיבור עם קושיא בגד קנבוס מן ערלים אפי' כפריים וגם מסותרים ערלים וסומכין ענינם על זה שאומרי' החייבים יהודים שסם מבינים שהוא קנבוס וכמו שכתב בספר מעדני מלך והביאו בש"ך בסיומן ש"ב וז"ל ושענין מתייטט שאלו שבודקין הקנבוס ענין זה שמוציא החוט עד שנתפסו כמין שערות ולא אותן שערות ארוכות הרבה נידוע שהוא קנבוס עכ"ל אבל כל זה כולו אין צורך ואסור לסמוך על זה באשר שעיני ראו במראה ולא בחיובות צמתי צמתי ויולגת בשנת ת"י לפ"ק והיא באתרו עת אב"ד ור"מ מלוך עינים הרב חלקת מחוקק וחלקו ודרשנו אחר זה מחמת יחוט קנבוס ובגד קנבוס וקרינו חת כל החייבים ישאלו וגם היו אללו ערלים בעלי מלאכות של בגד פשתן ולא היו יכולים להבין איזה הוא של פשתן ואיזה הוא של קנבוס ותיכף מיד עשינו תיקון שלא לקנות שום בגד קנבוס עד שנתפס דווקא כפי ישראלים כשערות וכן הוא ראו וכוון למוות ממונים על זה שלא לקנות משום אדם אלא שיהיה לו כתב הכשר מציאות אדם נאמן כשר שהיה אלא המלכה כשעת עשיית הבגד פשתן וק"ל:

גליון מהרש"א

הלכות כלאי בגדים בתום' שבועות דף כ' סוף ע"ב הקשו אי דרשה כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה משום דלחומרא מקשינן לחייבי נשים בציצית ואי משום דמסיפא לרישא דרש' יהיו מותרות בכלאים וכו' הכי נמי כו' עי"ש: דברייהם האסורים משום כלאי בגדים והגידר אין בו משום כלאים ת' באר עשק סי"ב עלה י"ז ובהלכות קטנות חלק ב' סי' ל"ד כ' לאיסור אף שנתקב על שנעשה נזיר מ"מ אסור עם צמר:

(סיומן רצ"ט ע"ג א') מפני מראית העין. אין לנו להסיק איסור מעצמו מפני מראית עין כגון קאמבלוש מנוצה של בגד ודומה לצמר. ודינא דההל' יוכיח ת' דבר שמואל אבותב סי' צ"ב: (סי' רצ"ט ע"ג ס"ק א') שנתערב בהיתר. עי' סי' צ"ט ש"ך ס"ק כ"ב: (ס) מציאות במקומו.

ביאור הגר"א

רצח (א) צמר רחלים. במתני' שם: [ב] וצמר אילים. ירושלמי שם והביאו הר"ם שם ארבי"ל כתוב ומישע כו': [ג] אבל צמר גמלים. במתני' שם וע' במנחות ל"ט ב' ור"ג כרתדר"י כו' האי תנא כו' וה"ש וצמר ארנבים כו': [ד] וכן קנבוס כו'. מתני' שם וכו' לצמר גפן: [ה] והוא מין כו'. הרמב"ם בחיבורו והרא"ש כפי' שם: [ו] והוא אידנא כו'. הרמ"ם בפ"ט דנהי: [ז] מפני מ"ה. כמו שירים וכלך. אבל בגמ' שם משמע דמדאורייתא אסור אלא דאין לוקין ועכ"מ: [ח] ואסור כו' ובמקום כו' כנ"ל: **רצח (א)** ואם היה הרוב כו'. מתני' שם: [ב] מפני שאינם כו'. כמ"ש למטה ולא שייך ביטול כו': [ג] וכן הקנבוס כו'. שם: [ד] הלכך מי כו'. ירושלמי שם צמר ופשתן שמרפן אסור כיצד הוא עושה מביא לישראל ועוד צמר גמלים ומבטלין: [ה] ולא כו'. בתוספתא שם והביאה הר"ם שם בזמן שהביא כו' אבל העשרה כו' ובגמ' [ג] שכתב בו כלאים כו' וז"ל ב' בהג"ה ואפי' נאבד כו' וה"ש בש"ע אפי' כו' אבל אין ענין זה משום שהן חומי דאפי' קודם לכן אסור כמ"ש בירושלמי הנ"ל צמר ופשתן שמרפן אסור כיצד כו' ושמ אבא בר"ה בשם ר' ירמיה צמר ופשתן שמרפן בשלן רב אסור בתערובתן מה פליג מה דאמר רב קשעשאן בגד בפ"ע מה דא"ר ירמיה בהיותו דבני מערבתיא עם חורן ועתוס' דנהי מ"א ב' ד"ה בגד כו' והרא"ש שם ודברי ש"ע תמוהים גם דברי הרמב"ם ויש"ה הנ"ל שכתבו מפני שאינם כו' תמוהים וכבר הקשה הראב"ד וכתב זה שבובש וכי צמר בפשתים בשל ברוב והל"ל מפני שאינו טווי כו' ואמת שאינו טווי נזר כלל ודברי כ"מ שם תמוהים ביותר ושנה' מאד: שם: [ג] בגד שהשתי כו'. כנ"ל דחופין אינן

באר היטב

רצח (ה) שרי. כ' הש"ך ובמדינותינו נוהגין היתר בצמד קנבוס כי הוא מצוי לרוב וכתב הר"ם דכיון שמוציא נוהגין היתר אע"פ שלא נמנע מן שמכירו להבין שהוא בגד קנבוס כ"א על המעט כו' ע"ש שהאריך עכ"ל:

רצח (ה) ומערבו. פירש הט"ז דאם נתערב צמר רחלים עם פשתים מביא צמר גמלים הרבה ומערב עם ממילא נתבטל הצמר רחלים ואין חיבור וזכרית הקשה מאי שנא כאן דמבטלין חיבור לכתחלה יותר משאר איסורים כגון צמר בחלב וכיוצא בו ודחוק לתרץ ע"ש ולי נראה דודאי גם בטעמו לא ניתח ליה בהיות חוט שקשור דודאי לא ניתח ליה באיסורא. עוד הקשה בפרישה האם דמשמע ליה מדאמרין בפשתן וקנבוס שנתערבו חס רובן קנבוס מותר עם הצמר ולא אמר רבותא דאפילו נתערב פשתן עם צמר ורובן צמר דמותר עם צמר וע"כ הקשה מהא דאמרין בסיומן זה וכו' עד ולא אמרי' דנתבטלו זה בזה קודם שנטוו דהא חי אפשר ללמס כו' עכ"ל ואני אומר דלפי הגרסה לכאורה דבר זה במחלוקת שמויה דעל מ"ש כאן בש"ע לפיכך עורות הכבשים כו' שהרי בטלו במיעוטן כו' והוא מדברי הרמב"ם כתב הרשב"ד על זה הל"ל שאינו טווי ואם יאמר אע"פ שאינו טווי אסור מדרבנן כמו הלכדים אם קוגס זה יהא אסור מפני שהוא נזר בקשרים ואם מפני שביטלו במיעוטן זה שיבוש וכי אמר בפשתן יהא בטל ברוב אלא כיון דאין בו חיבור תורה אין חוששין לספיקו עכ"ל וכתב כ"מ טעם שכתב במיעוטו אינו שיבוש שהרי מפורש בירושלמי אמר ופשתן שטרפן אסור כיצד הוא עושה מביא ליערף ועוד צמר גמלים ומבטלין עכ"ל והנה ל"ל דלדעת הרשב"ד אינו מועיל ביעול ברוב צמר ופשתן עלמין אפילו באין חוטין עדיין שהרי אמר של עורות הכבשים לא נטוו עדיין ואפילו הכי לא מנא לו היתר מלד ביעול ברוב אלא מלד שהוא ספק דרבנן וכ"כ רש"י בסוף תמורה (דל"ד) דכללאים אין שייך ביעול ברוב וכן נראה דעת התוספות פרק האשה במסכת נדה שכתבו הא דאמרין בגד שאזכר בו כלאים לא ימכרו לעובד כוכבים ולא בטיל ברוב כדאית' גבי טער נזיר בסוף תמורה דאין שייך ביעול ברוב אלא כשהאיסור מעורב בהיתר אבל כלאים ששניהם היתר ואלאסרים על ידי תערובת כך אסור התרובה כמו המועט עד כאן לשונם וכן כתב הרמ"ם והרשב"ד ול"ל לזכר בחלב שנאמר ג"כ על ידי תערובת ואפילו טעם עכ"ל לפי זה אפילו נתערב

רצ"ח דברים האסורים משום כלאי בגדים וכו' ו' סעי'.

א כתיב לא תלבש שעטנו צמר ופשתים ותנן בפ"ט דכלאים אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים ומפרש בירושלמי שם דה"ק דאף שיש עוד הרבה מיני צמר כמו צמר נמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים וכן פשתן יש פשתן של ים והם קנים הגדילים במים ויש בתוכן כעין פשתן ופשתן של קנבוס שקורין קאנאביא ובלשוננו פענק"א אבל התורה לא אסרה רק צמר רחילים ואילים ופשתן ממש ומניין למדנו זה דכתיב במלכים (כ"ג) ומישע מלך מואב היה נוקד והשיב למלך ישראל וגוי ומאה ארף אילים צמר אין לך קרוי צמר אלא צמר אילים בלבד שקרוי סתם צמר ומה צמר שאין לו שם לווי אף פשתן שאין לו שם לווי לאפוקי של ים ושל קנבוס שקרואים בשם לווי כלומר פשתן של ים ופשתן של קנבוס וכן צמר גפן שלנו שקורין באר"ש אינו בכלל צמר שקרוי בשם לווי (ע' תוס' זכח"ס י"ח: ד"ס ולי"ט).

ד אמנם באמת יש לעיין רזה ידוע אצלינו שלמי מראית העין אחת הם פשתן וקנבוס וההכרה ביניהם קשה מאד ונהי שמצוי בינינו הא"מ כיון שהמשנה אסרה מפני מראית עין הא"מ יש כאן מראית עין ואפשר לומר דאחרי שמצוי אין כאן מראית עין שיתלו בקנבוס ולמה יתלו באיסור וראיתי מי שכתב וז"ל דמלשון הרא"ש משמע דחוקא שהכל מכירים בו ובין פשתן וקנבוס לא נמצא מי שמליר אלא על המעט וכו' וסוף דבריו דאין מותר רק לתפור תחת הבגד במקום שלא יראו (ג"ה) ודחוקא בכלאים דרבנן דבכלאים דאורייתא כל מה שאמרו מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור (ס"ג) ויש שהתיר במקום שאינו נראה אפילו בכלאים דאורייתא דכשגם בשוק הוא מוצנע מותר (פנ"ק"א מה"כ' שנת ס"ב ע"ג).

ב יש דברים שאע"פ שאין בהם משום כלאים מי"ט אסרום חכמים מפני מראית העין כדתנן (ס"ג) השיריים והכלך אין בהם משום כלאים אבל אסורים מפני מראית העין ופי' הרמב"ם שהם מיני משי וידמו כאלו הם צמר ופשתים מפני שאחד מהמינים חלק כמו פשתן והשני יש בו יבשות והוא שעיר כמו הצמר עכ"ל ובחבורו ה"ש פ"י מכלאים כתב וז"ל ויש בכרכי הים כמו צמר שגדל על האבנים שבים המלח תבניתו כתבנית הזהב והוא רך ביותר וכלך שמו והיא אסור עם הפשתן מפני מראית העין שהוא דומה לצמר רחילים וכן השיריים והכלך אסורין מפני מראית העין ע"ש.

ה ואני תמה דבדבר המפורסם לכל לא שייך חדרים ודבר ידוע אצלינו שמרבקים הקליאקק"א בכל הבגדי צמר כשהם של קנבוס ויש שהולך הכשר על זה א"כ הוה פירסום גדול והיה לנו לאסור אלא ודאי כדברינו דאדרבא כיון שהדבר מפורסם הרבה ואצלינו יש הרבה קנבוס ובמעמקי מדינת רוסיא עיקר הזריעה הוא הקנבוס והולכים במסחר הרבה יותר מפשתן והמה בזול הרבה נגר פשתן לא שייך כלל מראית העין אלא העדר ידיעה אבל הרואה למה לו לתלות באיסור והרא"ש לא קאמר רק לענין משי ביטוי שהיה מצוי והכל מכירים בו ואין ההיתר תלוי מפני ההכרה דא"כ למה אסרוה מקודם אלא ודאי שיש למעות אך זהו ממילא כיון שמצוי הכל מכירים בו כלומר בכלליות המין ולא בפרטיות בבגד זה ולכן גם אין לרמות למה עכתוב בטור ושיע סעי' ב' דדחל בת עו צמרה אסור עם פשתן מפני מראית העין וזהו בבכורות (י"ג) דזהו מילתא דלא שכיחא משא"כ הקנבוס הוא לאלפים ולרבבות.

ג וכתב הרא"ש וז"ל ומפני זה אמרתי באשכנז שלא לתפור בגד קנבוס תחת בגד צמר לפי שאין בגד קנבוס מצוי באשכנז ויהיו סבורין שהוא בגד פשתן והאידנא מצויין בגדי משי בינינו והכל מכירים בו הלכך מותר לתפור בגדי משי תחת בגדי צמר וכן חוטי משי בסרב"ל של צמר עכ"ל והביאו הטור והש"ע וכתבו דמשי מותר עם הצמר ועם הפשתן ורבינו הרמ"א כתב דבמקום דשכיח קנבוס מותר ע"ש ולכן כתב הפרישה דבמדינותינו נוהגין היתר בבגד קנבוס כי הוא מצוי לרוב ע"ש ובוה לא שייך לאסור מטעם דבר שנאסר במניין הכיון דהאיסור היה מפורש מפני העדר המציאות הוה כאלו פירשו דאם יהיה מצוי מותר ויש כמה כיוצא בזה (עמ"ק ס"י ע' סק"ז).

ד אך זהו ודאי אמת דעצם ההיכר בזה ידוע רק לסוחרים ולאומנים ורבינו הרמ"א לקמן בס"י ש"ב כתב דתיכר בזה דחוטי פשתן כשמדליק כבה מהר ושל קנבוס הולך ושורף ע"ש ואיזה פעמים בחננו וכן הוא ומ"מ שמעתי שאין זה סימן טובהק (וכ"כ נס"ח פ"י ס"ח) ולכן זהו ודאי דאם אין הישראל אומר בבירור שהוא קנבוס אי"א להקל בזה אא"כ מכיר בעצמו שזהו קנבוס או שלפי המקח בוודאי הוא קנבים שהוא בזול יותר מהפשתן ועוד יתבאר בס"ד בס"י ש"ב לענין עכו"ם מסלית ע"ש.

תנן